

#01

Een methodiek om oudergesprekken te oefenen op de pabo met VR en 360°-video's

Auteurs: Renske van Emmerik-Pals
Suzan van Brussel
Esther van der Stappen

Kernwoorden: Virtual Reality
gespreksvaardigheden
pabostudenten
oudergesprekken
zelfvertrouwen
technologie

Samenvatting

Voor een optimale ontwikkeling van leerlingen is het belangrijk dat leerkrachten en ouders goed samenwerken, onder andere tijdens oudergesprekken. Deze gesprekken zijn een kerntaak voor leerkrachten, maar pabostudenten krijgen tijdens hun opleiding vaak onvoldoende gelegenheid om ze te oefenen. Stages bieden niet altijd authentieke of gevarieerde situaties, waardoor tijd- en plaats onafhankelijk oefenen een belangrijke oplossing kan zijn.

Om deze uitdaging aan te pakken, is in dit Comenius-project (Pals & Van Brussel, 2025) een leerarrangement ontwikkeld dat studenten laat oefenen in realistische, interactieve situaties. Virtual Reality (VR) en interactieve 360°-video's zijn gekozen vanwege hun potentie om een veilige, authentieke leeromgeving te creëren waarin studenten gespreksvaardigheden kunnen uitproberen en feedback krijgen. Deze technologieën maken het mogelijk om de dialoog te laten ervaren, hoe wederzijds vertrouwen op te bouwen en hoe de focus op onderwijsondersteunend gedrag van ouders versterkt kan worden. Het doel van het project was om te bekijken welke vorm (VR of 360°-video) de student het meest ondersteunt in het leren voeren van oudergesprekken. Het leerarrangement is uitgevoerd in twee varianten: één met VR-simulaties en één met interactieve 360°-video's. Beide zijn geëvalueerd op het bevorderen van gespreksvaardigheden, zelfvertrouwen en kennis. De resultaten tonen dat beide varianten bijdragen aan het voeren van oudergesprekken en daarmee tegemoetkomen aan de behoefte van pabostudenten om in een authentieke setting te oefenen. Beide varianten hebben specifieke voor- en nadelen voor gebruik in het onderwijs. Dit project biedt perspectief om de kloof tussen opleiding en praktijk te verkleinen. Ook laat het zien dat technologie een betekenisvolle rol kan spelen in het voorbereiden van toekomstige leerkrachten.

Praktijkcontext en literatuurverkenning

Voor de optimale ontwikkeling van leerlingen dienen basisschoolleerkrachten hun pedagogisch handelen tijdens het voeren van oudergesprekken af te stemmen met ouders waardoor er dialoog tussen ouders en leerkrachten kan plaatsvinden (Ministerie van OCW, 2019). Een oudergesprek is effectief als er ruimte is voor die uitwisseling, als er sprake is van wederzijds vertrouwen en als de focus ligt op ondersteunend gedrag van ouders thuis (Klapwijk & Van Eck, 2018). Leerkrachten hebben te maken met diverse ouderprofielen op het gebied van bijvoorbeeld opleiding, verwachtingen van hun kinderen en culturele achtergrond (Gaikhorst et al., 2017). Specifieke begeleiding en ondersteuning van beginnende leraren om het contact met ouders te onderhouden, kan uitval voorkomen (Dekker et al., 2021; Struyven et al., 2012). Uit onderzoek van Struyven et al. (2012) blijkt dat de relatie met de ouders van leerlingen namelijk een belangrijk motief is voor leraren om het onderwijs te verlaten. Binnen het pabo-curriculum van Avans Hogeschool waren de oefenmogelijkheden voor oudergesprekken beperkt. In het vierde jaar werd met de docenten een rollenspel gespeeld en daarop gereflecteerd. Soms werden acteurs ingezet, maar dit is een relatief dure en tijdsintensieve onderwijsvorm. Of studenten tijdens de stage een oudergesprek mogen bijwonen of voeren, hangt af van de school, waardoor oefenmogelijkheden sterk variëren. Er is weinig mogelijkheid om bij elkaar te kijken en er is geen opbouw in complexiteit en zelfstandigheid van deze taak in het curriculum. Ook hebben leerkrachten de neiging om zich tijdens oudergesprekken eenzijdig te richten op informatieoverdracht (Lemmer et al., 2012). Zowel studenten als startende leerkrachten voelen zich hierdoor vaak onvoldoende toegerust om zelfstandig een oudergesprek te voeren (Deslandes et al., 2015; Stormont et al., 2013). Het voeren van een oudergesprek kan spanning veroorzaken wanneer leerkrachten zich onvoldoende competent voelen. In dergelijke situaties is er vaak beperkte ruimte voor de inbreng van ouders, waardoor het gesprek voornamelijk sturend wordt vanuit de leerkracht (Deslandes et al., 2015). Voor effectieve oudergesprekken zijn echter vertrouwen en wederzijdse uitwisseling essentieel, omdat deze voorwaarden een echte dialoog mogelijk maken (Stormont et al., 2013).

Het project: oudergesprekken in VR of 360°-video's

In dit project, een samenwerking tussen de pabo en het lectoraat Digitale Didactiek van Avans Hogeschool, stond een onderwijsinnovatie centraal die de gespreksvaardigheden en het (zelf)vertrouwen vergroot door pabostudenten via simulaties veelvoorkomende oudergesprekken te laten ervaren en oefenen. We waren vooral nieuwsgierig naar het effect van enerzijds een VR-simulatie en anderzijds een 360°-video op de gespreksvaardigheden, het zelfvertrouwen over en de kennis van pabostudenten van het voeren van oudergesprekken. Dit tijd- en plaats onafhankelijke aanbod geeft de student 'just-in-time' de mogelijkheid om van dit aanbod gebruik te maken dat losstaat van de mogelijkheden die de opleiding en de stageschool al dan niet aanbiedt. Wanneer de mogelijkheden er wel zijn op de stageschool, kan de student zich verder ontwikkelen op basis van de eigen leerbehoefte. Voor dit project werd een Comenius Teaching Fellow bij NRO (Nationaal Regieorgaan Onderzoek) toegekend in 2023. Door deze beurs werden we in staat gesteld om de onderwijsinnovatie in de praktijk te brengen en te testen. De looptijd van het project was 18 maanden: van september 2023 tot en met februari 2025.

VR biedt herhaalbare en realistische oefensituaties die bewezen effectiever zijn dan traditioneel onderwijs (Santilli et al., 2025). Recent zijn meerdere projecten uitgevoerd rondom het inzetten van VR voor het oefenen van communicatieve vaardigheden. VR blijkt voor pabostudenten effectief bij het oefenen van klassenmanagementvaardigheden in een kleuterklas (Mouw et al., 2020; Van der Zee et al., 2025), het voeren van een slechtnieuwsgesprek met ouders op de basisschool (bijvoorbeeld bij doubleren), voor het voeren van gesprekken in het zorgdomein met cliënten (Blauw, 2022), voor het ontwikkelen van presentatievaardigheden met een virtueel

publiek (Van Ginkel et al., 2020) en verschillende pedagogische gespreksituaties (Fontys.nl). Het observeren van een oudergesprek met een VR-bril vanuit het perspectief van zowel de leerkracht als de ouder droeg in eerder onderzoek bij aan het zelfvertrouwen (Oostdam et al., 2021). VR blijkt een veilige leeromgeving waarin de student kan uitproberen welk effect verschillende gedragingen hebben op de ander, zodat daarna effectieve gesprekstechnieken kunnen worden toegepast in de praktijk (Bergwerff, 2022). Met name interactieve VR-simulaties blijken hiervoor effectief. Als peers en lerarenopleiders directe feedback geven op het gedrag van de student, versterkt dat de te leren vaardigheden (Van Ginkel, 2019). De tools die in deze projecten ontwikkeld zijn, bieden geen ervaring die zowel authentiek als interactief is. Bovendien zijn ze vaak lastig inzetbaar in andere onderwijscontexten, doordat ze slechts gedeeltelijk beschikbaar, kostbaar of ingewikkeld in gebruik zijn. Na gesprekken met de projectleiders van deze projecten, concludeerden we dat er nog geen materiaal was dat aan alle criteria voldoet om nuttig, just-in-time en breed inzetbaar te zijn. Hiervoor ontwikkelden we het VIDEO leerarrangement: Virtueel, Interactief, Digitaal, Exploratief en Open. Via een **Virtuele** (VR of 360°-video), **Interactieve** (keuzemogelijkheden inbouwen) en **Digitale** (via het leermanagementsysteem Brightspace) beleving wilden we studenten oudergesprekken laten ervaren en ermee laten oefenen (**Exploratief**). De keuzemogelijkheid in de virtuele beleving werd ingebouwd: het verdere verloop van het gesprek kon ofwel in dialoog, ofwel sturend zijn. Het arrangement wordt na afloop **Open gedeeld** met belangstellenden. In Figuur 1 is een screenshot te zien van de virtuele beleving.

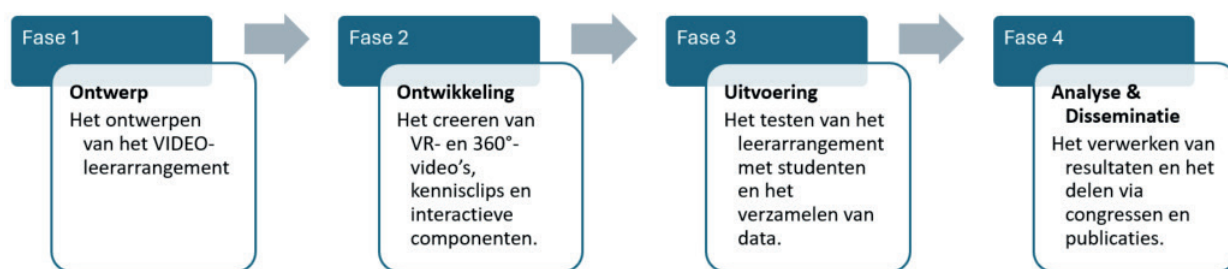

Figuur 1: screenshot van de virtuele beleving

Het project

Het doel van het project was om een optimale digitale didactiek te ontwikkelen voor het leren voeren van oudergesprekken door pabostudenten. Er is getest welke vorm van digitale didactiek binnen het leerarrangement het meest effectief was voor het vergroten van het zelfvertrouwen, de gespreksvaardigheden en kennis over oudergesprekken. We boden de studenten VR-simulaties of interactieve 360°-video's van drie types gesprekken aan, waarbij de leercondities dezelfde waren. De gesprekstypes waren een kennismakings-, voortgangs- en probleemoplossend gesprek

over een leerling uit groep 4. We waren met name nieuwsgierig naar het effect van enerzijds een VR-simulatie en anderzijds een 360°-video op het zelfvertrouwen, de gespreksvaardigheden en de kennis van pabostudenten over het voeren van oudergesprekken. Het idee was dat een VR-simulatie aanbieden over het algemeen meer tijd en geld kost. Als een 360°-video ook bijdraagt aan het beter voeren van oudergesprekken, dan is die optie voor de opleiding wellicht interessanter. Kortom, onze onderzoeksvraag was: Wat is het effect van VR-simulatie versus 360°video op de gespreksvaardigheden, het zelfvertrouwen en de kennis van pabostudenten bij het voeren van oudergesprekken? Het project bestond uit vier fasen (zie figuur 2): (1) het ontwerp van het leerarrangement, (2) de ontwikkeling ervan, (3) de uitvoering van het VIDEO-project en (4) de data-analyse en disseminatie van de resultaten. Er deden in totaal 49 vierdejaars pabostudenten mee: 23 in de VR-conditie en 26 in de 360°-conditie.

Figuur 2: beschrijving van de projectfasen

De ervaring met oudergesprekken van de deelnemende studenten varieerde: sommige studenten hadden een gesprek bijgewoond met of zonder actieve rol, anderen nog helemaal niet. Omdat pas tijdens de eindstage ('LIO-stage') van studenten wordt verwacht dat zij zelfstandig oudergesprekken voeren, gingen we ervan uit dat zij voorafgaand aan dit onderzoek nog niet zelfstandig een gesprek hadden gevoerd en daarom extra voorbereiding nodig hadden. Voorkennis werd daarom als willekeurig verdeeld verondersteld en studenten werden vervolgens willekeurig toegewezen aan één van de twee condities: VR of 360°. Zij gaven vooraf toestemming voor deelname aan het onderzoek en het gebruik van de verzamelde data.

Het leerarrangement werd in co-creatie ontwikkeld met pabodocenten, onderzoekers van het lectoraat XX (*geanonimiseerd in verband met blind review*), studenten en leerkrachten. Het projectteam beschikte over complementaire expertises, waaronder blended learning, VR-technologie, didactiek, pedagogiek en onderwijsonderzoek, wat bijdroeg aan een soepel verloop van het proces. Het doel was om een blended VIDEO-leerarrangement te ontwerpen waarmee afgestudeerde pabostudenten met vertrouwen oudergesprekken kunnen voeren. De projectleider ontwikkelde op basis van inzichten uit recente wetenschappelijke literatuur over gesprekstechnieken, oudergesprekken, VR en 360°-video's, een leerarrangement waarin de voorwaarden voor drie gesprekssoorten (kennismakings-, voortgangs- en probleemoplossend gesprek over een leerling uit groep 4) zijn uitgewerkt. Dit arrangement vormde de basis voor kennisclips, gespreksscripts en een kennistoets die zijn gevalideerd door collega's, het werkveld en experts op het gebied van oudergesprekken en digitale didactiek. In de kennisclips werd toegelicht hoe studenten een kennismakings-, voortgangs- en probleemoplossend gesprek moesten voorbereiden en voeren. In de kennisclips werd expliciet gemaakt waarom dialoog meestal de betere optie is en hoe dit concreet vorm krijgt in de voorbereiding van een oudergesprek. De gespreksscripts zijn omgezet naar VR- en 360°-video's (zie figuur 1 voor een screenshot). In deze gesprekssimulaties ervaren studenten de complexiteit van een gesprek in een authentieke context en worden zij geconfronteerd met keuzemomenten waarin twee

reactieopties mogelijk zijn. De antwoordopties zijn ontworpen om herkenbaar onderscheid te maken tussen dialogische en sturende communicatie, zodat studenten tijdens het gesprek zelf kunnen kijken naar de implicaties hiervan voor het verloop van het gesprek. De simulaties maken daarmee inzichtelijk hoe theoretische uitgangspunten uit de kennisclip in realistische interacties tot uiting komen. In samenwerking met de afdeling Multimedia Support van de hogeschool zijn in de tweede fase drie scenario's opgenomen, telkens met dezelfde leerkracht en hetzelfde ouderpaar maar wisselend qua inhoud namelijk het type oudergesprek. Per scenario werden na de inleiding door de leerkracht twee 'sporen' gefilmd: een dialoog en een sturend gesprek. Daarnaast werd een handleiding ontwikkeld, en een kennistoets over het voeren van oudergesprekken opgesteld (zie bijlage 2). Deze kennistoets toetste de studenten aan de hand van 21 multiple choice vragen op de kennis en informatie uit de drie kennisclips. In figuur 2 is een voorbeeldvraag te zien.

Vraag 9

Beantwoord op: 2024-10-30 09:57:52 Duur: 10 sec. Weegfactor: 1 Score: 1 van 1 pt.

Hoe kan een leraar zich het beste voorbereiden op een voortgangsgesprek?

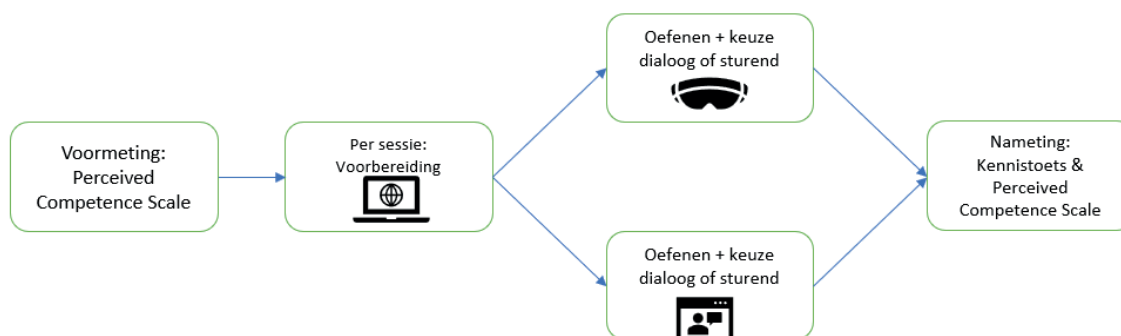
Score: 1 uit 1 pt.

☒ Door specifieke observaties en voorbeelden van de leerling te verzamelen	✓ 1 pt.
☐ Door een standaard presentatie voor te bereiden	0 pt.
☐ Door de ouders van tevoren te bellen	0 pt.
☐ Door de cijfers van de leerling te controleren	0 pt.

Figuur 3: Voorbeeldvraag kennistoets

Voor de interactieve component (het keuzemoment) werd gebruikgemaakt van WARPVR, een softwarepakket dat studenten de keuze liet maken voor het verloop van het gesprek (dialoog of sturing). In fase 3 vond de uitvoering van het onderzoek plaats (zie figuur 3) en namen de studenten deel aan drie sessies verspreid over zes weken. Als voor- en nameting vulden zij de Perceived Competence Scale in (PCS: nulmeting in figuur 3 – zie bijlage 1; gebaseerd op Williams & Deci, 1996) om het zelfvertrouwen van de student voor en na de drie sessies te meten. De keuze die de student tijdens het virtuele gesprek maakte voor ofwel een vervolg met dialoog tussen leerkracht en ouders, ofwel een vervolg waarin de leerkracht sturend communiceerde, gaven input voor de mate van gespreksvaardigheid per student. De keuzemomenten in de drie video's fungeerden als indicator voor de mate van gespreksvaardigheden van de studenten. Studenten (26 in de VR-conditie en 23 in de 360°-conditie) moesten per oudergesprek dat zij bekeken, een keuze maken om het gesprek in dialoog of sturend voort te zetten. Kozen zij voor dialoog, dan werden 2 punten toegekend. Kozen zij voor sturend, dan ontvingen zij 1 punt. Met behulp van een ongepaarde *t*-toets werd per conditie de gespreksvaardigheid bepaald. Studenten maakten na afloop een kennistoets met 21 multiple choice vragen (zie bijlage 2). De sessies vonden plaats binnen bestaande onderwijsactiviteiten.

In de vierde fase werd de data geanalyseerd en vond disseminatie plaats.

Figuur 4: weergave van het experiment

De gemiddelde scores op de vijf puntsschaal van de Perceived Competence Scale (zie bijlage 1 – ingevuld per student in Google Forms) werden vergeleken door middel van een gepaarde *t*-toets tussen de pretest en posttest en een ongepaarde *t*-toets tussen beide condities. De pretest werd door 48 studenten ingevuld (26 in de VR-conditie en 22 in de 360°-conditie). De posttest werd door 47 studenten ingevuld (26 in de VR-conditie en 21 in de 360°-conditie). Aan het eind van de drie sessies, werd de kennistoets aangeboden via het Remindo-platform. De gemiddelde cijfers van de studenten per conditie (26 in de VR-conditie en 23 in de 360°-conditie) werden verzameld en op basis hiervan werd een gemiddeld cijfer per conditie bepaald. Om te bepalen of het verschil tussen de groepen significant was, is een ongepaarde *t*-toets uitgevoerd. Het verschil in het aantal deelnemers per meting was te verklaren door afwezigheid van enkele studenten op de verschillende momenten.

Resultaten

In dit project zijn we op zoek gegaan naar een ‘just-in-time’ oefenmogelijkheid met behulp VR of 360°-video’s. Bij de eerste twee sessies waren er geen verschillen tussen deze groepen met betrekking tot de gespreksvaardigheid (de keuze voor dialoog of sturend). Bij de laatste sessie was er sprake van een significant verschil tussen de groepen waarbij de VR-groep vaker koos voor de optie om het gesprek als dialoog voort te zetten ($t=-.2317$, $df=47$, $p<0.05$). In tabel 1 staat het aantal antwoorden (dialoog of sturend) per keuzemoment per groep. In tabel 2 worden de gemiddelden per conditie inclusief standaarddeviaties getoond.

Conditie	VR $n=26$	360 $n=23$
Keuzemoment 1 dialoog	20 (77%)	15 (65%)
Keuzemoment 1 sturend	6 (23%)	8 (34%)
Keuzemoment 2 dialoog	24 (92%)	21 (92%)
Keuzemoment 2 sturend	2 (8%)	2 (8%)
Keuzemoment 3 dialoog	23 (89%)	14 (61%)
Keuzemoment 3 sturend	3 (11%)	9 (39%)

Tabel 1: het aantal antwoorden en percentages per keuzemoment per conditie

Conditie	VR n=26	360 n=23
Keuzemoment 1	1,77 (SD = 0,43)	1,65 (SD = 0,49)
Keuzemoment 2	1,92 (SD = 0,27)	1,91 (SD = 0,29)
Keuzemoment 3	1,88 (SD = 0,33)	1,60 (SD = 0,49)

Tabel 2 : Gemiddelden en standaarddeviatie van het keuzemoment per conditie (waarbij 1 punt voor sturend en 2 punten voor dialoog verdiend konden worden)

Een *t*-toets liet een significant verschil zien tussen beide groepen in de toename van het zelfvertrouwen tussen de voor- en nameting ($t=-6.952$, $df=45$, $p<.001$). Er was geen significant verschil tussen de VR of 360°-video-groep op zelfvertrouwen in de voormeting ($t=-1.151$, $df=46$, $p=.128$) en de nameting ($t=-.915$, $df=45$, $p=.183$).

De kennistoets werd na afloop van de interventie afgenomen bij beide groepen. We vonden geen significant verschil tussen de groepen ($t=-.451$, $df=47$, $p=.327$) en het gemiddelde cijfer was een 8,9 in beide groepen. Het VIDEO-leerarrangement lijkt hiermee bij te dragen aan de benodigde kennis over het voeren van oudergesprekken maar vanwege het ontbreken van een concrete voormeting moeten we uitkomst met de nodige voorzichtigheid interpreteren.

Studenten reageerden positief op de pedagogische waarde van het leerarrangement, al vergde het gebruik van VR-brillen enige gewenning. De 360°-video's op de laptop bleken gebruiksvriendelijker. Kennisdeling vond onder andere plaats via presentaties op het Velon Congres (2024) en de Onderwijs Research Dagen (2025) en via een eindrapportage op de website van NRO (Pals & Van Brussel, 2025). Binnen de academie zijn presentaties gegeven om collega's te informeren. De collega's die betrokken waren bij de uitvoering van het project, gaven door deze ervaring aan beter voorbereid te zijn op de inzet van VR en 360°-video's in hun onderwijs.

Discussie

Een belangrijke beperking van onze aanpak is dat het leereffect waarschijnlijk ook voortkomt uit het oefenen zelf, ongeacht de gebruikte technologie. Ook traditioneel oefenen in de vorm van rollenspellen draagt bij aan het leren voeren van oudergesprekken, waardoor onze conclusies voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden. Het doel van dit project was echter niet om het absolute effect van de gebruikte technologie vast te stellen, maar om binnen het domein van de digitale didactiek te onderzoeken welke technologie (VR of 360°- video) het meest bijdraagt aan gespreksvaardigheden en zelfvertrouwen. Onze bevindingen zijn daarom specifiek relevant voor contexten waarin digitale middelen beschikbaar zijn en 'just-in-time'-oefening wenselijk is. Vervolgonderzoek kan zich richten op de leereffecten van een blended aanpak waarin technologische en fysieke activiteiten zoals rollenspellen gecombineerd worden. Beide oefenvarianten zijn effectief maar kennen ieder voor- en nadelen. Het inzetten van VR-brillen kost tijd en geld. Het inzetten van 360°-video's kan gemakkelijk op de eigen laptop van de studenten. VR lijkt iets veelbelovender op de lange termijn voor het ontwikkelen van complexe gespreksvaardigheden zoals we terugzagen in het significante verschil tussen de twee groepen bij het derde, meest complexe oudergesprek: het probleemoplossend gesprek. Studenten zijn eerder afgeleid bij het kijken naar de 360°-video's en zijn afgesloten van hun omgeving als ze een VR-bril op hebben. Een nadeel is dat studenten duizeligheid kunnen ervaren tijdens de VR-simulatie en er kan sprake zijn van het 'novelty-effect': studenten in de 360°- conditie wilden ook graag de VR-simulatie ervaren (Miguel-Alonso et al., 2024).

Implicatie en relevantie voor onderwijspraktijk en verdere plannen

Samenwerken met ouders vraagt van leerkrachten een gelijkwaardige houding: naast in plaats van boven de ouder (Stroetinga & Oonk, 2024). Een open oudergesprek, waarin ouder en leerkracht in dialoog gaan over de ontwikkeling van het kind, is hierbij essentieel. Studenten zien in de praktijk uiteenlopende voorbeelden van zulke gesprekken, wat de noodzaak benadrukt van gerichte voorbereiding. Dit project is een eerste stap om pabostudenten hier beter op toe te rusten. Studenten die meededen aan het onderzoek, gaven aan dat zij de optie om een gesprek voorafgaand aan het echte gesprek op school in een veilige setting te kunnen oefenen en voorbereiden, waardeerden. Dit 'just-in-time' aanbod kan ook beschikbaar worden gesteld aan (startende) leerkrachten. Studenten gaven ook aan behoefte te hebben aan het oefenen van onverwachte en complexe situaties, zoals boze en ontevreden ouders. In het huidige leerarrangement was dat nog niet mogelijk, maar we zien kansen door de snelle ontwikkelingen op het gebied van Artificiële Intelligentie (AI). Tot slot ervaren studenten het leren met de VR-bril als vernieuwend en uitdagend. Dit komt ook uit andere onderzoeken in andere contexten naar voren (Neuwirth & Ros, 2021).

Het open beschikbaar stellen van het materiaal vergroot de toegankelijkheid voor alle Nederlandstalige studenten en werkveldpartners, waardoor (extra) oefenmogelijkheden ontstaan. Hoewel de huidige focus op de pabo ligt, verkennen we uitbreiding naar opleidingen zoals onderwijsassistent, social work en logopedie, en voeren we gesprekken met andere pabo's die technologie zoals AI inzetten voor het oefenen met oudergesprekken. Een interessante vervolgvraag kan zich richten op de bijdrage van het oefenen in een gesimuleerde leeromgeving aan een verminderde uitval van leerkrachten. Het leerarrangement is zodanig ontworpen dat het eenvoudig aanpasbaar is voor andere lerarenopleidingen. Door het open platform kunnen instellingen eigen scenario's ontwikkelen of aanpassen. Dit maakt het leerarrangement breed inzetbaar, ook buiten de pabo, bijvoorbeeld in opleidingen voor onderwijsassistenten of sociaal werk. De ambitie is een leerlijn waarin studenten gedurende de opleiding steeds zelfstandiger en complexere gesprekken leren voeren, van oefenen met een AI-chatbot tot inzet van 360°-video's of VR voor complexere gesprekken tot rollenspellen met acteurs. Dit vraagt om docentprofessionalisering, ICT-ondersteuning en inbedding in de onderwijsvisie.

Hoewel er nog geen beoordelingsinstrument is ontwikkeld, leverde het gebruik van zelfrapportages en gespreksanalyses waardevolle inzichten op. Deze bevinding komt overeen met de bevindingen van Mouw et al. (2025) die het belang van meerdere meetinstrumenten benadrukken in hun onderzoek naar simulatie gebaseerde leeromgevingen om strategieën rondom de complexiteit van klassenmanagement in een VR-context goed vast te kunnen leggen.

Door presentaties en online zichtbaarheid is er interesse vanuit andere opleidingen. Een open platform in ontwikkeling maakt het mogelijk om scenario's te delen en aan te passen aan specifieke leerbehoeften. Dit alles vereist echter wel docentprofessionalisering, structurele ICT-ondersteuning, en ruimte voor deze aanpak in de onderwijsvisie van de opleiding (Van der Zee et al., 2025).

Auteurs

Renske van Emmerik-Pals, MSc. is docent pedagogiek, bewegingsonderwijs en digitale geletterdheid aan de van pabo Avans Breda. Ze begeleidt afstudeeronderzoeken, is instituutsbegeleider van studenten op de werkplek en onderwijsontwikkelaar en modulecoördinator van het programma van jaar 2 op de pabo.
r.pals@avans.nl

Suzan van Brussel is associate lector bij het lectoraat Digitale Didactiek van het Expertisecentrum Future-Proof Education bij Avans Hogeschool.
sjm.vanbrussel@avans.nl

Esther van der Stappen is lector bij het lectoraat Digitale Didactiek van het Expertisecentrum Future-Proof Education bij Avans Hogeschool. Ze geeft leiding aan het lectoraat, waarin praktijkgericht onderzoek gedaan wordt naar hoe technologieën zoals AI, virtual reality en learning analytics met meerwaarde ingezet kunnen worden in blended, flexibel en inclusief onderwijs. In haar onderzoek staat de optimale balans tussen mens en technologie in het onderwijs centraal.
ej.vanderstappen@avans.nl

Referenties

- Bergwerff, C. (2022). *Gebruik van VR in het onderwijs* [Persoonlijke communicatie].
- Blauw, I. (z.d.). *VR gesprekken*. Geraadpleegd in 2022, van <https://www.hu.nl/onderzoek/projecten/vr-gesprekken>
- Dekker, M., Gaikhorst, L., & Schreurs, B. (2021). De uitval van beginnende leraren in het primair onderwijs. *Pedagogische Studiën*, 98(2). <https://doi.org/10.55645/pedstud.13700>
- Deslandes, R., Barma, S., & Morin, L. (2015). Understanding complex relationships between teachers and parents. *International Journal of Whole Schooling*, 9(1), 1–17. https://www.wholeschooling.net/Journal_of_Whole_Schooling/articles/9-1%20Deslandes.pdf
- Fontys (z.d.). VR in onderwijs- en zorgopleidingen. (z.d.). Geraadpleegd in 2022, van <https://www.fontys.nl/actueel/vr-in-onderwijs--en-zorgopleidingen/>
- Gaikhorst, L., Beishuizen, J. J., Roosenboom, B., & Volman, M. L. L. (2017). The challenges of beginning teachers in urban primary schools. *European Journal of Teacher Education*, 40(1), 46–61. <https://doi.org/10.1080/02619768.2016.1251900>
- Hoe moeten oudergesprekken worden ingevuld naar tevredenheid van zowel ouders als leraren? (z.d.). Geraadpleegd in 2022, van <https://wij-leren.nl/oudergesprek-verwachtingen-ouderbeleid-afspraken.php>
- Klapwijk, G., & Van Eck, E. (2018). *Aan welke eisen moet worden voldaan bij de invulling van oudergesprekken en de inbedding daarvan in ouderbeleid?* Kennisrotonde. <https://www.kennisrotonde.nl/sites/kennisrotonde/files/migrate/305-antwoord-oudergesprekken.pdf>
- Lemmer, E. M. (2012). Who's doing the talking? Teacher and parent experiences of parent-teacher conferences. *South African Journal of Education*, 32(1), 83–96. <https://doi.org/10.15700/saje.v32n1a565>
- Miguel-Alonso, Ines & Checa, David & Guillen-Sanz, Henar & Bustillo, Andrés. (2024). Evaluation of the novelty effect in immersive Virtual Reality learning experiences. *Virtual Reality* 28, 27. <https://doi.org/10.1007/s10055-023-00926-5>
- Ministerie van OCW. (2019). *Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek: Houdbaar voor de toekomst*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2019/06/04/strategische-agenda-hoger-onderwijs-en-onderzoek>
- Mouw, J. M., Fokkens-Bruinsma, M., & Verheij, G.-J. (2020). Using virtual reality to promote pre-service teachers' classroom management skills and teacher resilience: A qualitative evaluation. In *Proceedings of the 12th International Conference on Education and New Learning Technologies* (pp. 325–332). Universitat Politècnica de València.
- Mouw, J. M., Fokkens-Bruinsma, M., & Snippe, A. (2025). Assessing complex skills in a virtual reality context: Capturing the development of pre-service teachers' classroom management strategies. *Education Sciences*, 15(1), Article 2. <https://doi.org/10.3390/educsci15010002>
- Neuwirth, L. S., & Ros, M. (2021). Comparisons between first person point-of-view 180° video virtual reality head-mounted display and 3D video computer display in teaching undergraduate neuroscience students stereotaxic surgeries. *Frontiers in Virtual Reality*, 2, Article 706653. <https://doi.org/10.3389/frvir.2021.706653>
- Oostdam, R., Baas, R., Fukkink, R., van der Linde, A., van Mulligen, R., Menheere, A., et al. (2021). Startende leerkrachten trainen in oudergesprekken met behulp van virtual reality. *Pedagogische Studiën*, 42(1), 1–12. <https://doi.org/10.55645/pedstud.14133>
- Santilli, T., Ceccacci, S., Mengoni, M., & Giaconi, C. (2025). Virtual vs. traditional learning in higher education: A systematic review of comparative studies. *Computers & Education*, 227, 105214. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2024.105214>
- Stormont, M., Herman, K. C., Reinke, W. M., David, K. B., & Goel, N. (2013). Latent profile analysis of teacher perceptions of parent contact and comfort. *School Psychology Quarterly*, 28(3), 195–209. <https://doi.org/10.1037/spq0000004>
- Stroetinga, M., & Oonk, B. (2024). Onmisbare ouders – een pleidooi voor samenwerken met ouders aan opvoeding in het basisonderwijs. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 45(4), 1–6. <https://doi.org/10.63379/b6n3k917>
- Struyven, K., Vrancken, S., Brepoels, K., Engels, N., & Lombaerts, K. (2012). Leerkracht zijn met mijn lerarendiploma? Neen, dank u. Een onderzoek naar de redenen van gekwalificeerde leraren om niet te starten in het onderwijs na afstuderen of na korte tijd eruit te stappen. *Pedagogische Studiën*, 2012(89), 3–19. <https://doi.org/10.55645/pedstud.14278>
- Pals, R. & Van Brussel, S. (2025). *Effectieve oudergesprekken: een blended VIDEO-leerarrangement (Virtueel, Interactief, Digitaal, Exploratief en Open) om de gespreksvaardigheden en het zelfvertrouwen van pabostudenten te vergroten*. Eindrapport.
- Van Ginkel, S., Ruiz, D., Mononen, A., Karaman, C., de Keijzer, A., & Sitthiworachart, J. (2020). The impact of computer-mediated immediate feedback on developing oral presentation skills: An exploratory study in virtual reality. *Journal of Computer Assisted Learning*, 36(4), 412–422. <https://doi.org/10.1111/jcal.12424>
- Van Ginkel, S. (2019). *Fostering oral presentation competence in higher education* [Doctoral dissertation, Wageningen University and Research]. <https://doi.org/10.18174/47654>
- Van der Zee, S., Mouw, J., Sins, P., & Smits, E.-J. (2025). Alles op orde? De virtual reality kleuterklas in de opleiding tot leraar basisonderwijs. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 46(1), 31–45. <https://doi.org/10.63379/zvxyks37>
- Williams, G. C., & Deci, E. L. (1996). Internalization of biopsychosocial values by medical students: A test of self-determination theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(4), 767–779. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.4.767>

Bijlage 1: Perceived Competence Scale

2. **Opdracht voormeting:**
Reageer op elk van de vier volgende stellingen in hoeverre dit geldt voor jou in relatie tot het voeren van oudergesprekken.

Ik heb vertrouwen in mezelf als ik oudergesprekken voer.

Vul in wat op jou van toepassing is:

1 helemaal niet waar | 2 niet waar | 3 enigszins niet waar | 4 neutraal | 5 enigszins waar | 6 waar | 7 helemaal waar *

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

3. **Ik voel me bekwaam om oudergesprekken te voeren.**

Vul in wat op jou van toepassing is:

1 helemaal niet waar | 2 niet waar | 3 enigszins niet waar | 4 neutraal | 5 enigszins waar | 6 waar | 7 helemaal waar *

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

4. **Ik ben in staat om de gespreksdoelen te bereiken bij het voeren van oudergesprekken.**

Vul in wat op jou van toepassing is:

1 helemaal niet waar | 2 niet waar | 3 enigszins niet waar | 4 neutraal | 5 enigszins waar | 6 waar | 7 helemaal waar *

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

5. **Ik voel me gespannen als ik oudergesprekken voer.**

Vul in wat op jou van toepassing is:

1 helemaal niet waar | 2 niet waar | 3 enigszins niet waar | 4 neutraal | 5 enigszins waar | 6 waar | 7 helemaal waar *

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

Bijlage 2: Vragen uit de kennistoets

1. In welke groep nam je aan het onderzoek deel? (VR/ 360)
2. Waarom is het belangrijk voor een leerkracht om niet te sturend te zijn tijdens een kennismakingsgesprek?
3. Hoe kun je het beste beginnen met een kennismakingsgesprek?
4. Waarom is het belangrijk om open vragen te stellen tijdens een kennismakingsgesprek?
5. Welke vraag is het meest geschikt om te stellen tijdens een kennismakingsgesprek?
6. Wat is het belangrijkste doel van een kennismakingsgesprek met ouders?
7. Wat kan een teken zijn dat een leerkracht te sturend is tijdens het gesprek?
8. Wat is het belangrijkste doel van een voortgangsgesprek?
9. Wat is een mogelijk gevolg van een te sturende leerkracht tijdens een voortgangsgesprek?
10. Wat is een goede manier om het gesprek af te sluiten?
11. Hoe kan een leraar zich het beste voorbereiden op een voortgangsgesprek?
12. Wat is een mogelijke uitkomst van een voortgangsgesprek?
13. Wat is een effectieve manier om een voortgangsgesprek af te sluiten?
14. Welke rol speelt de ouder tijdens het voortgangsgesprek?
15. Wat is een effectieve manier om mogelijke oplossingen te genereren tijdens een probleemoplossend gesprek?
16. Wat is het belangrijkste doel van een probleemoplossend gesprek?
17. Wat is een goede manier voor een leerkracht om feedback te vragen aan ouders tijdens het gesprek?
18. Wat is een teken dat een leerkracht te sturend is tijdens een gesprek?
19. Wat kan een leerkracht doen om minder sturend te zijn tijdens een gesprek?
20. Welke stap komt als eerste in de structuur van een probleemoplossend gesprek?
21. Wat is een belangrijke stap na het implementeren van een oplossing in een probleemoplossend gesprek?